

Мордик Т.О.

(наук. кер. ст. викл. Слободянюк Д.І.)

*студентка I курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г.Короленка*

ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИКОЛИ РУДЕНКА

Авторитетне довідникове видання стверджує: «Руденко Микола Данилович (нар. 19.20.1920, с. Юр'ївка, тепер Латугінськ. р-ну Луган. обл. – пом. 1.04.2004, м. Київ) – письменник, поет, філософ. Член СПУ (1947 – 75). Учасник укр. правозах. руху, член-засн. УГГ (1976). Політв'язень рад. тюрем і концтаборів (1977 – 87). Член франц. (1978), японського (1979) та укр. від. ПЕН-клубу. Член-засновник УРП (1991). Лауреат Держ. премії ім. Т.Шевченка (1993). Нагородж. орденами «За заслуги» III ступ. (1996), «За мужність» I ступ. (2005, посмертно). Герой України (2000)» [4, с. 620].

М.Руденко вперше виступив проти існуючих порядків у 1949 р., коли під виглядом критики «космополітів» громили та нищили єврейських письменників. Щоб їх судити, від М.Руденка, як секретаря парткому СПУ вимагали негативних характеристик, а він твердо відмовлявся давати їх. Останнє, однак, на долі приречених не позначилося. Але М.Руденко з 1950р. вже не займав ніяких посад. «Довго я залишався дуже партійним. Довго я залишався з глибокою вірою у велику справу комуністичної партії, був вірним сталінцем, багато написав присвячених вождю віршів, була навіть поема про Сталіна» – згадував він пізніше в одному інтерв'ю [3, с.98].

Бюрократію М. Руденко справедливо визначив як основну перешкоду будь-якої справи, будь-якого прогресу, бо вона гальмує будь-які починання, будь-яку передову думку, якщо не бачить у тому особистого зиску. «Ні, я не вважаю, що всі мої міркування непомильні, говорив відомий правозахисник, але я не помилявся в основному: ніякого злочину супроти радянської влади я не вчинив. Усе, що я робив, було скероване не проти радянської влади, а проти бюрократичних спотворювань нашої держави. Що такі спотворення існують, у цьому я глибоко переконаний... Кожне моє слово, уся моя громадська пристрасть скеровані на усунення цих спотворювань. Виходить, моя творчість і мої виступи скеровані не на повалення, а на зміцнення радянської влади. І якщо в цьому випадку Слово стало чином, то я щасливий, що я дозволив собі його висловити» [2, с. 157].

Страшним потрясінням стало для нього розвінчання на ХХ з'їзді КПРС «культу особи Сталіна». Прийшла думка, що справа не в самому Сталіні, якщо параноїк і садист міг стільки років очолювати партію і державу. Значить, учення, яке лягло в основу держави, в чомусь неправиль-

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

не. Штудіювання «Капіталу» переконало М.Руденка в тому, що вчення К.Маркса помилкове в самій своїй основі — у розумінні теорії додаткової вартості. В 1974 р. за критику марксизму М.Руденко був виключений з КПРС, а у 1975р. — з СПУ. Мусив продати машину, дачу, влаштувався нічним сторожем.

На початку 70-х М.Руденко включився в роботу на захист прав людини, в тому числі національних. Мав тісні стосунки з московськими дисидентами, був членом радянського відділення «Міжнародної амністії». І у 1975р. за це був заарештований, але був амністований, як учасник Другої Світової війни. Коли М.Руденко домагався відновлення пенсії як інваліду, його в 1976р. шахрайським чином примусово піддали психіатричній експертизі. Тільки завдяки порядності лікарів його не запроторили в психіатричну лікарню.

Після консультацій з П.Григоренком, О.Мешко, О.Бердником, Л.Лук'яненком, І.Кандибою, О.Тихим, М.Матусевичем, М.Мариновичем, Н.Строкатою 09.11.76 р. на квартирі А.Д.Сахарова в Москві М.Руденко провів прес-конференцію для іноземних журналістів. На ній він оголосив про створення Української Гельсінкської Групи. Невдовзі були опубліковані її Декларація і Меморандум №1. У розділі «Типові порушення прав людини» були відомі про голод 1933 р., репресії 30-х років, знищення УПА, репресії проти шістдесятників, а також список політичних таборів і українських полів'язнів. 23-24 грудня 1976 у Руденко був проведений обшук, під час якого підкинули 39 доларів США. 1977р. М.Руденко заарештований у Києві й етапований літаком у СІЗО м. Донецька, де було порушено справу проти нього і Олекси Тихого. (Дозвіл на арешт лідерів Московської, Української і Литовської Гельсінкських груп Ю.Орлова, Руденко і Т.Венцлову дало Політбюро ЦК КПРС).

М.Руденко був засуджений на 7 р. таборів суворого режиму і 5 р. заслання за ст. 62 ч. 1 КК УРСР. Публіцистичні статті, художні твори, усні висловлювання М.Руденко були кваліфіковані як наклепницькі. Відбував покарання в таборі ЖХ-385/19 (сел. Лесной) і ЖХ-385/3 (сел. Барашево, Мордовія).

За участь у страйках в'язнів, зривання нашивок з прізвиськом, відмову від роботи М.Руденка часто піддавали покаранням. Змінивши групу інвалідності з 2-ї на 3-ю, адміністрація посилала М.Руденка на важкі фізичні роботи.

Квартиру правозахисника, після арешту дружини, влада конфіскувала. Вдбувши термін покарання засланням, М.Руденко з дружиною виїздить у кінці 1987 р. до Німеччини, потім до США. Працює на радіостанціях «Свобода» і «Голос Америки». 1988 він був позбавлений радянського громадянства. Очолив Зарубіжне представництво УГГ, потім Української Гельсінкської Спілки.

1988р. Філадельфійський освітньо-науковий центр визнав М.Руденка «Українцем року» — за непохитну стійкість в обороні національних прав

українського народу і його культури. 1990 р. обраний Дійсним членом Української Вільної Академії Наук (США). Лауреат літературної премії Українського фонду культури ім. В.Винниченка 1990 р. [1, с.118]. У вересні 1990 р. Руденко повернувся до Києва. Відновлений у громадянстві, реабілітований [5, с. 238].

Помер 1 квітня 2004 року. Похований в Києві на Байковому кладовищі. У 2011 році на його батьківщині, в с.м.т. Біле-1 (Лугунинський район), в гімназії, названій на його честь, відкрито «Літературно-краєзнавчий музей М. Руденка».

Література

1. Руденко Микола. Найбільше диво — життя. Спогади / Микола Руденко. Київ-Едмонтон-Торонто: Таксон, 1998.— 559 с.
2. Руденко М. Енергія прогресу / Микола Руденко. Київ: Молодь, 1998.— 528 с.
3. Русначенко А.. Національно-визвольний рух в Україні / А. Русначенко. К.: Видавництво ім. О.Теліги, 1998. 357 с.
4. Українська Гельсінкська група. До 20-ліття створення.— К.: УРП, 1996. – 22 с.
5. Рух опору в Україні: 1960 – 1990. Енциклопедичний довідник: 2-ге вид. / Передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. – К.: Смолоскип, 2012. – 896 с.

Сахно М.Т.

(наук. кер. – доц. Блоха Я.С.)

студентка III курсу історичного факультету

Полтавського національного педагогічного університету

імені В. Г. Короленка

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ВИЩУ ОСВІТУ (ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» ВІД 01 ЛИПНЯ 2014 Р.)

У сформованих умовах актуальним питанням є реформування освіти в XXI столітті. На сьогодні назріла реальна необхідність реформування системи вищої освіти в Україні і в минулому році всі студенти країни були ознайомлені з новим законом «Про вищу освіту» від 06 червня 2014 року. Під час розгляду закону у студентів виникають проблемні питання, які і на сьогодні є суперечливими.

Метою статті є висвітлення питання забезпечення права на вищу освіту (за Законом України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р.).

Законодавство України про вищу освіту базується на Конституції України і складається із законів України «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових актів, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку [2].